

İNANÇLI FİLOZOFLAR ANTOLOJİSİ

TANRI VE FİLOZOF

FELSEFİ METİNLER

ATEİSTLER BU KİTABA ÇOK KIZACAK

EKREM SEVİL

TANRI İLE İLGİLİ ÖZLÜ SÖZLER

“ FELSEFE, TANRI’YI VE KENDİNİ BİLMEK İLMİDİR.”

ÇİÇERO (M.Ö. 106–43)

“ HER ŞEYİN ÖLÇÜSÜ İNSAN DEĞİL, TANRI’DIR.”

PLATON (M.Ö. 427–347)

“ AZ FELSEFE İNSANI TANRITANIMAZLIĞA GÖTÜRÜR, DERİNLEMESİNE
FELSEFE İNSANLARI TANRI’YA VARDIRIR.”

FRANCIS BACON (1561–1626)

“ TANRI’NIN TASAVVUR EDİLMESİ, İNSANIN AYDINLANMASIDIR. İNSAN
OLMA, HÜRRİYET VE TANRI’YA YÖNELME DEMEKTİR. TANRI TASAVVURU,
HER GERÇEK FELSEFE YAPMAYA BİR ÖRNEKTİR.”

KARL JASPERS (1883 -1969)

“ TANRI, HER ZAMAN EN İYİYİ VE EN YETKİNİ ÖNGÖRÜR.”

LEIBNİZ (1646–1716)

“ BİZ, GÜCÜMÜZÜN YETTİĞİ KADAR ELİMİZDEN GELENİ YAPINCA, BİZİ
AŞAN ŞEYLERLE İLGİLİ EKSİKLİKLERİMİZİ TANRI TAMAMLAR.”

IMMANUEL KANT (1724–1804)

“ BİLİMSİZ DİN KÖR; DİNSİZ BİLİM TOPALDIR.”

ALBERT EINSTEIN (1879–1955)

“ TANRI'NIN VAROLUŞUNU İNKÂR ETMEK, İKİ KERE İKİNİN DÖRT ETTİĞİNİ
İNKÂR ETMEK GİBİDİR.”

DESCARTES (1596–1650)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	
.....5	

GİRİŞ.....	
..... 12	

I. BÖLÜM

TANRI VE FELSEFE

Tanrı	Ve
Felsefe.....	28
Metafizik	ve
Pozitivizm.....	39
Dogmatizm.....	
...47	
Materyalizm.....	
...51	
Ateizm.....	
....56	
Deizm.....	
..... 66	
Tanrı	
Kavramları.....	70

II. BÖLÜM

BATI'DA TANRI'YA İNANAN FİLOZOFLAR VE BİLİM ADAMLARI

1-GREKLERDE	İLK	ÇAĞ
FELSEFESİ.....	71	
MİTOLOJİ.....		
...71		
THALES.....		
.....75		
ANAKSİMANDROS.....		
.....76		

PYTHAGORAS.....	77
XENOPHANES.....	80
PARMANİDES.....	85
ANAXAGORAS.....	87
HERAKLEİTOS.....	90
EMPEDOKLES.....	94
EUKLEİDES.....	95
ATİNALI ANTİSTHENES.....	96
SOKRATES.....	97
PLATON.....	106
ARİSTOTELES.....	116

2-HELENİSTİK

FELSEFE.....	122
--------------	-----

EPİKUROS.....	123
---------------	-----

KIBRISLI	
ZENON.....	125

KLEANTHES.....	...	126
KHRYSIPPUS.....	...	126
EPIKTETOS.....	...	127
CICERO.....	...	130
PHILON.....		131
SENECA.....	..	133
MARCUS AUERELIUS.....		135
PLOTINOS.....		136
SOPHOKLES.....		140

3-PATRİSTİK

(ORTAÇAĞ)

FELSEFE.....		141
S. AUGUSTINUS.....		142
ANSELMUS.....	...	144
GERRARD.....	...	145
MOSES MAİMENİDES.....		146

AQUİNO'LU THOMAS.....	147
ROGER BACON	149
JOHN DUNS SCOTUS	150
OCKHAM'LI WILLİAM.....	151
COPPERNİK..... ...152	
G. BRUNO.....	152
FRANCİS BACON.....	153
GALİLEO GALİLEİ.....	155
CAMPANELLA.....156	
JOHANNES KEPLER.....	156

4- FELSEFESİ	17. 157	YÜZYIL
DESCARTES..... ...158		
B. PASCAL	1	

ARNOLD	
GEULINCX.....	173
SPINOZA.....	
... ..	174
ROBERT	
BOYLE	180
JOHN	
LOCKE	181
N. MALEBRANCHE	
... ..	185
LEIBNIZ.....	
... ..	189
SİR ISAAC	
NEWTON.....	195
SAMUEL	
CLARKE.....	198
GEORGE	
BERKELEY.....	199

5-	18.	YÜZYIL
FELSEFESİ.....	201	
VOLTAIRE.....		
201		
J.J.		
ROUSSEAU.....	20	
3		
IMMANUEL, KANT.....		
206		
FICHTE.....		
... ..	216	

HEGEL, G. W. FRIEDRICH.....	217
SCHELLING..... ... 220	
J.S. MILL.....	22
2	
RUDOLPH HERMANN LOTZE	223
JAMES PRESCOTT JOULE.....	223
GREGORY MENDEL	224
LOUIS PASTEUR.....	224
H. SPENCER.....	22
5	
WILLIAM THOMPSON().....	226
LORD KELVIN	
6- 20. YÜZYIL FELSEFESİ	226
H. BERGSON.....	22
6	
MAURICE BLONDEL.....	229
ALBERT EINSTEIN.....	230

GEORGE LEMAÎTRE.....	234
EGZİSTANSİYALİZM (VAROLUŞCULUK).....	234
K.JASPERS.....	236
GABRIEL MARCEL.....	237
ANTONY FLEW.....	238
SONSÖZ...	241
KAYNAKÇA.....	246

ÖNSÖZ

İnsanlık, Tanrı'yı hiçbir zaman yadsımamıştır. Felsefe ve bilim tarihine baktığımız zaman ister negatif ister pozitif anlamda olsun filozof ve bilim adamlarının, Tanrı ile ilgilendiğini görmekteyiz. Bilimin kaynağı olan felsefede de Tanrı “ EN YETKİN VARLIK ” olarak karşımızda durmaktadır. Filozoflar, Tanrı'ya İdea, Salt Form, Geist v.b. isimler vermişlerdir. İsimler her kültürde farklı bir şekilde olabilir. Bu isimleri Allah'ın Güzel İsimleri olarak her filozof kendi açısından bakarak Tanrı'sını o isimle kavramlaştırmış ve Tanrı'yı ortaya koymuştur. Önemli olan En Yüce Varlık olarak Tanrı'nın var olduğunu kabul etmeleridir. Bazılarının dediği gibi felsefe demek ateizm demek değildir. Nitekim felsefe tarihinde ÇOĞU FİLOZOF, Tanrı'nın VAR OLDUĞUNU kabul etmiştir. Ateizmin yoğunlaşması sadece 19. yüzyıldadır. Bunun sebebi de Batı dünyasının ortaya çıkardığı buhranlı yıllardır.

Tanrı'nın varlığı, felsefe ve ilahiyatın (teology) merkezinde yer alan bir konudur. Felsefeciler ve ilahiyatçılar bu konu üzerinde sayfalar dolusu yazılar yazmışlardır ve yazmaktadırlar. Tanrı'nın varlığı konusundaki tartışmaları, inançların esas özünü teşkil eden kutsal kaynaklarda da görürüz. Özellikle bunun örnekleri, ilahi dinlerde gözlemlenmektedir. “Akılsız, içinden, “Tanrı yok!” der. (Zebur, Mezmurlar 14,1) Kutsal Kitaba göre Tanrı zaten vardır ve bu varlık kendisini her açıdan yani varlık ve teklik meselesinde insanların aklına hitap eden deliller ortaya koyup aklının ve kalbinin tatmin olmasını ister. Allah kendi özelliklerini bizzat kendisi açıklayarak sujeye bırakmadan

bunu ortaya koyar. Bu da bir anlamda Tanrı varlığının kanıtlanmasıdır. Çünkü Tanrı'nın hem varlığı hem de sıfatları hakkında sürekli olarak karşı çıkmalar söz konusudur. Bu İslam inancının kitabında da karşı çıkanlara “**burhanınızı (delilinizi) getirin**” (*Enbiya Suresi 24*) gibi sorularla kanıtlara davet söz konusudur. Ayrıca Kur'an'da da kozmolojik delilin (evrenden Allah'a) sıkça kullanıldığını görürüz. Ayrıca Hz. İbrahim'in en yetkinlikten (ölümsüzlük, sönmemek) yola çıkıp akısal olarak Allah'ın varlığını bulması Kutsal Kitap'ta anlatılır. İslam dininde Kur'an-ı Kerim ayetlerinin birçok yerinde “**Aklınızı kullanmaz mısınız? Düşünmez misiniz?**” şeklinde hitaplar aklı ön plana çıkarmaktadır. İslam âlimleri de taklidi imandan ziyade tahkiki imana (araştırarak, sorgulayarak ulaşılan inanca) önem vermiştir.

Şunu açıkça söyleyebiliriz ki ilahi dinlerdeki, özellikle İslam dinindeki Allah (Tanrı) ile felsefedeki Tanrı, mutlak anlamda aynı değildir. Bu çalışmamızda filozofların Tanrı anlayışlarını inceleyerek en azından onların önemli kısmının Tanrı denen yüce bir varlığa inandıklarını, materyalist, pozitivist ve ateist olmadıklarını ortaya koymak istedik. Birçok filozofta İslamdaki tevhit inancı ile uyuşamayacak çeşitli nitelik ve özellikte Tanrı anlayışı olduğu ilerideki sayfalarda görülecektir. Bu çalışmamız ilahi dinlerin bakış açısıyla şekillenmemiş, genel olarak inançlı bir din felsefesi boyutunda olmuştur. İnsanoğlu, aklın yolu bir olduğu için, akıl ile Allah'a ulaşmaya çalışmıştır. Çünkü Allah'ın varlığı en basit düşünceden en sistemli düşünceye kadar her yerde açık seçik akıl ve gönül ile kavranmaktadır.

Türkiye'de bugüne kadar benim yaptığım bu çalışmanın bir benzerinin olmadığını fark ettim. Derli toplu bir şekilde filozof ve bilim adamlarının Tanrı inancıyla ilgili görüşlerini kendi öz kitaplarından biraraya getirdim. Bir antoloji oluşturdum. Felsefe Tarihi kitaplarında filozofların Tanrı inancı ile ilgili görüşleri zaten vardı. Fakat bu başlık altında toplu bir sunum yoktu. Sadece bir paragraf şeklinde kısaca geçiyordu. Bunun bir eksiklik olduğunu düşündüğüm için bu çalışmayı yapmaya karar verdim.

Toplumumuzun felsefeye olan ilgisini artırmak için bu metinleri özgün cümle ve paragraflarla sundum. Felsefe tarihinin dinsel seyrini bir foto-vizyon şeklinde sunup böylece okuyucuların daha iyi anlayacağını düşündüm.

Ayrıca inançlı filozofların çoğunlukta olduğunu gören kişilerin felsefeye yaklaşmasını da amaç edindim. Çünkü toplumumuz inançlı bir yapıya sahiptir. Toplumda felsefeye olumlu bir bakış açısını kazandırarak felsefenin hak ettiği yere ulaşmasını hedefledim. Çünkü bana ve çoğunluğa göre, felsefe olmadan bir toplumun yükselmesi çok zordur.

Bu kitabı yazmamdaki amaçlardan birisi de filozofların doğrudan kendi eserlerinden yaptığımız alıntılarla gençlerin bir **felsefi metni** görüp onları bu sayede felsefeye daha yakın kılmaktır. Bir amacımız da filozofları kısaca da olsa tanıtmak, genç nesillere düşünürlerin fikirlerini göstermektir. Bu yolla insanoğlunun düşünce ve akıl serüveni sayesinde nerelere geldiğini anlatabilmektir. Ayrıca felsefe tarihi kitaplarına ve yorumcularına da başvurduk. Bu sayede sadece filozofun doğrudan sözünün yanında tarihte bu görüşlerin nasıl yorumlandığını da birçok farklı kitaptan alıntılar yaparak objektif bir tarzda sergilemek istedim. Bu filozofların Tanrı'ya inanmalarının sadece benim

görüşümün mahsulü olmadığı, ilgili fikirlerin yüzlerce felsefe tarihçileri tarafından da onaylandığını göstermiş oldum. Ben bir teolog ve din felsefesi uzmanı olarak belki taraflı olabilirim ama yeniçağın mimarı, matematikçi ve filozof olup teolog olmayan Descartes'ın Tanrı ve din hakkındaki görüşlerini ortaya koyarak felsefenin dine ve Tanrı'ya karşıt olmadığını kanıtlamış oldum.

Toplumda Tanrı'ya inanan ve inanmayan kesimler arasında, felsefenin ateizm ve inançsızlık ile özdeşleşmiş gibi yanlış bir anlayış vardır. Felsefe ile uğraşan kişinin dinden elini eteğini çekmesi, felsefe yaparken kapıdan içeriye dini sokmaması veya dini görüşleri felsefeden uzak tutması gerekir gibi yanlış anlayışlar vardır. Filozofların Tanrı inancı üzerinde durulmuyor, hatta bazıları özellikle dinsiz ve ateistmiş gibi gösteriliyordu. Bundan dolayı eserimi oluştururken amacım, birçok filozofun ve bilim adamının Tanrı'ya ve dine inandığını, ateist olmadığını göstermekti. Bu yüzden inançlı filozofları ele aldım, ateist filozofları bir başlık altında ele almadım. Zaten onlar birçok kitapta ele alınıyor idi. Kitabımın adı inançlı filozoflar olduğu için sadece inançlı filozofların eserleri ile ilgilendim.

Bu çalışmamda daha çok filozof ve felsefecilerden alıntı yaparak objektif olmaya çalıştım. Fakat ben felsefi anlamda Teistlerden yana olduğum için Tanrı'ya inananları hep vurguladım. Goethe'nin dediği gibi «*Sana samimi olmayı taahhüt edebilirim fakat tarafsız olmayı asla.*» Zaten hiç kimse tarafsız olamaz. Nasıl ki bir filozof olarak Nietzsche taraf tutuyor ise ben de Teistler tarafında olduğum için kitabımı bu açıdan ortaya koydum. Felsefenin materyalizm ve ateizm olmadığını ön plana çıkardım. İnancın hep var olduğunu ve var olacağını özellikle vurguladım. Atatürk'ün dediği gibi “*Din vardır ve gereklidir. Dinsiz milletlerin devamına imkân yoktur.*” düşüncesindeyim.

Deist filozoflar, ilahi dinlere inanmamış olsalar bile ateist olmayıp Tanrı'nın var olduğuna inanırlar. Bu yüzden onları da çalışmama ekledim. Bana göre Tanrı'ya inanan bir insanın Tanrı'nın gönderdiği dine de inanması gerekir. Fakat bu filozofların bu inançlarına saygıyla bakıyorum. Bu Deistlerin böyle bir inanca sahip olmasının en önemli sebebi, Hristiyanlığın batıdaki yanlış uygulamalarıdır. Deizm, Hristiyanlığa bir tepkidir.

Özellikle Türkiye'deki materyalist çevreler işaret ettiğimiz biçimde felsefe ve bilimin din ile çatıştığını ileri sürmüşlerdir. Batı'da bile bu kadar önyargılı bir bakış açısı yoktur. Öyle ki Bertrand Russell bu kitapta ele alınan filozofların çoğunun Tanrı'ya inandığını söylemiştir. Nasıl ki saf ve temiz haliyle Allah'ın dini ortada dururken insanın nefsi çıkarları sebebiyle toplumdaki dini anlayış ve saygıyı yanlış şeylere alet edebilmektedir. Bunun gibi felsefe de saf ve temiz şekliyle ortada dururken ateist kesimler felsefeyi kendi ideolojilerine alet etmişlerdir. Bir kişi hem dindar hem filozof hem de bilim adamı olabilir ve olmuştur, olacaktır.

I. Bölümde Tanrı Ve Felsefe başlığında Tanrı ve O'nunla bağlantılı olan din kavramının felsefedeki konumuna ve önemine vurgu yaptım. Ayrıca metafizik ve pozitivizmin tarihteki mücadelesine kısaca değindim. Dogmatizm başlığında dogmatizmin sanıldığı gibi sadece dinde olmadığını felsefede de dogmatizmin bulunduğunu ortaya koydum. Tanrı'ya olumsuz bir şekilde yaklaşan Materyalizm'in ne manaya geldiğini ortaya serdim. Felsefe dalı içinde Tanrı kavramının nasıl ele alındığını ekoller içerisinde ele aldım. Örneğin Ateizm, Deizm gibi ekolleri biraz da ayrıntılı bir biçimde işledim.

II. Bölüm'ün 1. Maddesinde; Batı'da Allah'a inanan bilim adamları ve filozoflar başlığında ilk önce Greklerin İlk Çağ Felsefesinde Tanrı'ya bakış açılarını ele alıp, mitolojinin Yunan kültüründeki önemine vurgu yaptım. Sonra tarihsel sıraya uyarak tek tek Batıdaki filozofları ele alarak filozofların çoğunun Tanrı'ya inandıklarını kanıtladım. Elime birçok kaynak geçtiği halde kitabımın sayfa sayısının çok artacağı endişesiyle bazılarından alıntı yapmadım. Ayrıca Tanrı'ya inanan bazı filozofları bu çalışmama ekleyemedim. Çünkü bu filozoflar hem çok meşhur değildi hem de felsefe tarihi kitaplarında bunlar hakkında çok az bilgi verilmekteydi.

Çalışmamda Batı dünyasında Tanrı'ya inanan filozofları ortaya sererken Doğu filozoflarının da Tanrı inancını ortaya koymuştum. Fakat çok yer kaplayacağı düşüncesiyle Doğu Filozofları bölümünü çıkardım. Özetle söylemek gerekirse **ASYA FELSEFESİNDEN BUDA, KONFÜÇYÜS, LAO TZU, ZERDÜŞT** gibi birçok filozofun Tanrı'ya inandığı açık ve seçiktir. Ayrıca İslam filozoflarından **RÂZİ, İBN MİSKEVEYH, İBN TUFAYL, İBN BACCE, ŞAHABEDDİN SÜHREVERDÎ, FARABİ, İBN SİNA, EL-KİNDİ, İBN RÜŞD VE İMAM-I GAZZALİ** gibi birçok Müslüman filozofun da Allah'a (Tanrı'ya) inandığı da bilinen bir gerçektir.

İşte bu gerçeklerden şu ortaya çıkmaktadır ki dünya felsefe tarihindeki filozofların %95'i Tanrı'ya inanmaktadır. %5'i de 19. y.y.'a sıkışıp kalmıştır.

Kısaca, ele aldığım bölümlerde, aklın yolu bir olduğu için, ister Doğu medeniyeti olsun, ister Batı medeniyeti olsun onlara mensup bütün filozofların hepsinin tek bir ağızdan seslendirdiği tek bir gerçeğin var olduğu anlaşılacaktır: O da "TANRI VARDIR" cümlesi...

Türkiye'de basılmış olan felsefe kitaplarındaki dilin yıllar içerisinde ne kadar değiştiğini fark ettim. 30'lu ve 50'li yıllardaki dilimizdeki ifadeler ile 70'li ve 90'lı yıllardaki ifadeler, kavramlar çok farklı idi. Ayrıca bir kusur dikkatimi çekti: Birçok kitapta dilbilgisi yanlışlıkları vardı. Ama bu çalışmamda özgün metinler bozulmasın diye alıntılarda önemli hiçbir değişiklik yapmadım.

Felsefe ile din, bilim ile din kavramsal olarak çatışma içinde değildir. Bunları çatıştıran, dini anlayamamış kişiler ile özellikle ortaçağ skolâstliği ve pozitivizmi yaşamış olan Batıdaki kültür atmosferidir. Gerçekte kavramsal ve ideal anlamda bu dallar çatışmaz. Ama dine inandığını söyleyen bazı çevreler ile inanmadığını söyleyen bazı çevreler bu alanları hep çatıştırmak kendi bağnaz fikirlerini yaşatacak çatışma ortamı sağlamış olurlar. Felsefe ve din birbirine destek olan ayrı iki alandır. Çatışan alanlar değildir. Ne yazık ki Türkiye'de bu çatışmayı yaşamamız acı vericidir. Selahattin Hilav'ın, "100 Soruda Felsefe El Kitabı" adlı eserinde bu iki alanın günümüzde de nasıl çatıştığını görebiliriz. "Genellikle din, felsefenin «dinsizlik» olduğunu; insan aklının, Tanrı ve evren konusunda bilgi edinemeyeceğini; felsefenin gereksiz ve boş bir çaba olduğunu ya da ancak dine hizmet etmesi; onun doğruluklarını pekiştirmesi gerektiğini ileri sürer." Hilav, Selahattin, **100 Soruda Felsefe El Kitabı**, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1981, s. 8

Şimdi bazı noktalarda filozoflardan ve kavramlardan örnek vererek bu kitabı yazmama sebep olan birkaç noktaya değinmek istiyorum. Mesela Kant, "Saf Aklın Tenkidi" kitabında

metafizik konuların (Tanrı-ruh v.b.) bilinemeyeceğini de belirtmiştir. Fakat “Pratik Akıl” ile metafizik konuların bilenebileceğini söylemiştir. Ateist bir bakış açısına sahip olanlar aydınlanmanın öncüsü olan Kant için, metafizik konuların saf akıl ile bilinemeyeceği ifadesini mal bulmuş mağribi gibi kapmışlar ve hemen bunu kendi ateist sistemleri için kullanmışlardır. Fakat topluma Kant’ın Tanrıya inandığı, Tanrı’nın pratik akıl (*ethic*) ile bilenebileceği üzerinde durmamışlar, kendi ateist inançlarını yaymaya çalışmışlardır. Sanki felsefenin anti metafizik, anti din ve ateizmi gibi algılanmasına sebep olmuşlardır.

Bergson, aklın gerçeğe ulaşamayacağını ifade ederek, akli eleştirerek sezgisel (*intuitive*) bilgi üzerinde durmuştur. O büyük bir filozoftur, felsefeye de önemli katkıda bulunmuştur. Fakat İslam medeniyetinde bir düşünür ve bir anlamda felsefe yapan İmam-ı Gazali, sezgisel bilgiye önem verip akli eleştirdi diye felsefe ve medeniyet düşmanı ilan edilmiştir. Kierkegaard, Malbranche, Leibniz, Descartes, Hume, Kant ve Pascal’a öncülük ederek filozofları etkileyen Gazzali felsefe ve medeniyet düşmanı olamaz. Bu durum yani felsefe ve medeniyet düşmanı ilanı bir bakıma Batılıyı yüceltme, Doğuluyu küçümseme psikolojisinin bir yansımasıdır.

Selahattin Hilav, Berkeley’in dinsizlikle ve maddecilikle mücadele ettiğini söyler. Marx, Berkeley’i idealizmin babası olarak görür. Yani filozofluğunu inkâr etmez. Fakat toplumumuzda bazı kesimler Gazzali’yi sırf Doğulu, Müslüman olduğu için aydın bir düşün adamı oluşunu yadırlar. Gazzali’nin İslam toplumlarının gelişmesindeki en büyük engel olduğu vurgusunu yaparlar. Ama Berkeley onlara göre Batıdaki felsefi düşünceyi ve toplumunu geliştirmiştir. Gazzali de Berkeley gibi ateizmle ve maddecilikle mücadele etmiştir. Hem Gazzali, Berkeley gibi bir Piskopos da değildir. Onlara göre bir Piskopos, felsefe tarihinde önemli bir filozof ve düşün adamıdır. Çünkü âri ırk dedikleri bir Batılıdır. Batılı olan Bergson akli eleştiriyor filozof oluyor. Gazzali ise Doğulu olduğu için Hellenizm mantığı icabı bir barbardır ve barbarlar medeni bir düşün, felsefe ortaya koyamazlar. Daha da ötesi Gazzali felsefe düşmanı ilan edilir. Bunlar birer çifte standarttır.

Karl Jaspers (öl. 1969), bir Varoluşçu (*existentialist*) olarak bilime düşmandır ve dindardır ama felsefeye hizmet eden bir filozof olarak göklere çıkarılır. Bir Doğulu bilime düşman olduğunu söylese çağdışı, ilerici olmayan gözüyle bakılır. Bunlar birer çifte standarttır. Ayrıca Fransız Devrimi’nin babası sayılan J.J. Rousseau, modernizmi eleştirir. Fakat bu durumu, Batılı oluşu sebebiyle küçümsemez. Modernizmi bir doğulu eleştirse medeniyet ve aydınlanma düşmanı ilan edilir. Bunlar birer çifte standarttır.

Örneğin Descartes, kendisinden önceki felsefenin ortaya koyduklarını ve görüşlerini güvenilir bulmayıp, şüphe etti. Tüm kavramları, ortaçağın dogmatik düşüncesini yeniden sorguladı. Bu bakımdan Descartes modern felsefenin kurucusudur. Ama Descartes’in skolâstiğe, kiliseye yönelttiği eleştirileri sanki salt anlamda dine ve Tanrı’ya yöneltiyormuş, karşı imiş gibi gösterilmiştir. Descartes’in eserlerine baktığımızda ise onun kilisenin yanlış bir şekilde algıladığı dine karşı bir eleştiri tavrı geliştirdiğini görürüz. Yoksa dine ve Tanrı’ya karşıt olan bir filozof değildir.

Yunanlı ilkçağ filozofları hem dine, hem de Tanrı’ya inanmışlar, bir din olan mitolojiyi bazı istisnalar olmak kaydıyla sistemlerinde yer vermişlerdir. Kesinlikle ateist bir tutum içinde olmamışlardır. Maddeci bir yaklaşımları olmuş olsa da bu bugünkü anladığımız anlamda bir

materyalizm değildir. Maddeye eğilimleri bir doğa araştırmacı ve bilimsel gözle evreni incelemek ve onu anlamlandırmak isteyen bir bilim ve düşün adamı tavrıdır. Din ve Tanrı, Yunanlı filozofların vazgeçemedikleri kavramlardır. Yunanlı İlk filozof Thales'e göre de her şey tanrılarla doludur. Étienne Gilson, "İlk Yunan filozofları düşünmeye koyuldukları sırada tanrılar oradaydılar." demektedir. Ama toplumda öyle bir hava estirilmiştir ki ilkçağ filozoflarının bazıları maddeci oldukları için ateist damgası vurulmuştur. Bu çok taraflı bir yorumdur. İlk Neden (*arche*) meselesinde ilkçağ Grek filozofları maddeyi ezeli kabul ederler. Çünkü Yunanlının zihninde "*ex nihilo nihil*" (Hiçbir şey hiçten doğmaz) anlayışı olduğu için Tanrı'nın yanında hazır bulunan O'nun gibi ezeli olan bir madde olduğu anlayışına sahiptirler. Örneğin bazı Materyalistlerin iddia ettiği gibi gerici ve yobaz olan, tek tanrıcı, idealizmin ve rasyonalizmin kurucusu Platon'da bile bu ezeli madde fikrinin var olması iddiamızın doğru olduğuna açık bir örnektir.

Bir örnek daha verirsek Epikür ile ilgili yorum yapan felsefe tarihçisi Tuncer Tuğcu'da da sözünü ettiğimiz hatayı görmekteyiz. Felsefe Tarihi adlı eserinde şöyle demektedir. «- Epiküros gibi bir materyalistin 'Hiçbir şey hiçten doğmaz' diyerek dinlerin temel inançlarından biri olan yoktan var olmayı yadsıdıktan sonra uzayın derinlerinde hiçbir etkinlikleri olmadan duran tanrıların varlığından söz etmesi çelişkidir.» Bence yazarın bu sözü çelişkidir, burada yazar aşırı zorlamaya kaçmıştır. Çünkü bilmekteyiz ki bir Yunanlıda "*ex nihilo nihil*" anlayışı vardır. Yoktan var olmayı yadsımak demek, ateist ve materyalist olmak demek değildir.

Türkiye'de Tuncer Tuğcu gibi düşünen bazı insanlar vardır. Materyalizmi sorgulamak, mücadele etmek, materyalistlere göre yanlış bir yoldur. Onlar materyalizmi bir tabu haline getirmişlerdir. İleriki alıntılarda göreceğiz ki koskoca Platon bile yobaz olmaktan kurtulamamıştır. Çünkü yobazlığı ve gericiliği hak etmesinin nedeni Tanrı'ya inanması ve materyalizmle mücadele etmesidir. Batı'daki sistematik felsefenin, rasyonalizmin, idealizmin kurucusu olan bir kişiye gerici denilebiliyorsa bu toplumda dindar olmaya çalışan insanlara yobaz denmesi kimseye garip gelmemelidir. Çünkü bu anlayışa göre büyük bir filozof bile yobaz ve gerici oluyorsa filozof olmayan dindar biri çoktan gerici olacaktır. O halde onlara göre tek şık kalmaktadır ki o da filozof bile olsa veya olmasa da Tanrı'ya, bir dine inanıyor ise bir kişi ilerici olamayacaktır. Onlara göre ilerici olmanın tek koşulu Tanrı'yı ve dini inkâr etmek yani ateist ve materyalist olmaktır.

Fikir özgürlüğü bağlamında ateist ve materyalist çevrelere saygım vardır. Herkes fikirlerini özgürce ifade edebilmelidir. Fakat Türkiye'de dogmatizm konusunda pozitivist ve materyalist çevreler, **din ve inancı dogmatik** olmakla suçlarlar. Felsefe kitapları önyargısızca okunduğu zaman **felsefe ekollerinin** özellikle **materyalizmin de dogmatik** olduğunun ifade edildiğini görecektir. Bu konularla ilgili alıntılarımı ileriki sayfalarda bulabilirsiniz. Materyalist çevrelerce bilgi deyince beş duyu organı ile algılanan şey kastedilir, pozitivist bilgi anlaşılır. Diğer bilgi çeşitleri yadsınır. Metafizik küçümsenir. Bu da bir dogmatizmdir. Çünkü evrende başka bilgi çeşitleri de vardır. Dini bilgi, sezgisel bilgi, akılsal bilgi gibi... Bunları yok saymak indirgemeci ve dogmatik bir anlayıştır.

Felsefi ekoller, kendilerinin MUTLAK HAKİKATE kendi düşünce sistemi ile ulaşabileceklerini kabul ederler. Rasyonalizm akıllı, materyalizm maddeyi, ampirizm ise deneyi en tepeye koyar. Teistler ve ilahi dinler de Tanrı'yı Mutlak Hakikat olarak en tepeye

koyar. Sadece kaynaklar farklıdır, ama bunların hepsi de mutlak hakikate ulaşabileceklerini iddia etmekle **DOGMATİK** olmaktadır. Türkiye’de dogmatizm denince sadece dinin algılanması bir çelişkidir. Akılcı olduğunu söyleyenler dinin dogmatik olduğunu söyleyerek kendilerinin dogmatikliğini gizlemektedirler. İleriki bölümlerde de göreceğiz ki dogmatizm hem dinde, hem de felsefi ekollerde vardır. Ama o çevreleri tebrik etmem gerekiyor. Çünkü topluma bu konuyu öyle bir şekilde sunmuşlar ki rasyonalizmin dogmatik oluşunu çevreme bile bir türlü anlatamadım.

Ateist ve materyalist olan kesimler «akılcı olmak lazım» diyerek inançlı insanları akıldışı olmakla eleştirirler. Ama bilmezler mi ki akılcı (rationalist) olan filozofların çoğu (Platon, Descartes v.b.) inançlıdır ve Tanrı’ya samimi bir şekilde bağlıdır. Bu da toplumumuzdaki ayrı bir çelişkidir.

Batının **kibirci** bakış açısını bu çalışmamda kitaplardan alıntı yaparken de fark ettim. Yine de bazı düşün adamları, Doğunun bilimsel gelişmelere katkısını dile getirmişlerdir. Fakat medya ellerinde olduğu için dünya uluslarına, toplumlarına her şeyi Batının yaptığı düşüncesinin reklamını yapmışlardır. Aristoteles’in, Platon’un bir kitabında Yunanlıları âri ırk, doğuluları ise barbar olarak nitelemesi beni çok şaşırtmıştır. F. Niçe, B. Russell, doğuluları barbar olarak nitelemişlerdir. Örneğin felsefe tarihçisi F. Copleston de bir yorumunda şöyle der; “ Bilim ve Düşünce, yalnızca kılğısal ölçümlerden ve yıldız falcılığının bilgeliğinden ayrı olarak, Yunan dehasının sonucuydular ve ne Mısırlılardan ne de Babillilerden kaynaklanıyorlardı. Yunanlılar böylece Avrupa'nın tartışmasız özgün düşünürleri ve bilimcileri olarak durmaktadırlar.” Copleston F., **Felsefe Tarihi, Cilt 1**, Ön-Sokratikler ve Sokrates, Çev: A.Yardımlı, İdea Yayınları, İstanbul 1990, s. 13

“*Tanrının Arabaları*”, kitabının sahibi Eric Van Deiken emperyalist Batıyı yüceltip Doğuyu küçümseyerek Doğunun yaptığı bilimsel gelişmeleri ufolara bağlayarak sömürgecinin bilinçaltı zeminini hazırlamıştır. Bu ne menem bir uzaylılar ki Batıdaki bilime yardım etmiyorlar, Batılılar kendi emekleri ile yapıyor, ama uzaylılar hep Mısırlılara, Doğululara yardım ediyor. Mesela Eric Van Deiken Piri Reis’in %99 doğru olan haritasının uzaylılar tarafından yapıldığını ileri sürmüştür. Buradaki sözlerin altında yatan amaç şudur: " Siz ey Doğulular, dünya medeniyetine bir katkı yapamazsınız! Çünkü siz barbarsınız! Sizler medeni olmadığınız göre, bunları sizler yapamazsınız! Bütün her buluşu uzaylılar size hediye etmiştir! O halde sizi yönetmeye, sizleri sömürmeye hakkımız vardır!" Böylece sömürücülüklerine meşru bir temel bulmakta, doğu halklarına da bu tür bir sömürü mantığı ve zihniyetini dayatmaktadırlar. Bu bir anlamda kültürel emperyalizmdir.

Felsefe denince batı dünyasının akla gelmesi, bu şekilde anlatılması ve anlaşılması batının özel gayretleri ile olmuştur. Batı kendini üstün gördüğü için felsefe tarihini Batı ile başlatırlar. Sanki Doğulular felsefe yapmamış gibi tavır takınırlar. İnsanın ve onun temel özelliği olan aklın olduğu yerde felsefe de vardır. İlk bilimsel ve kültürel medeniyetler Doğuda çıktığına göre felsefe bence Doğuda başlamıştır. Işık Doğudan yükselir. Bu görüşümüzü destekleyen pek çok çalışma vardır. Bunlardan bir örnek verebiliriz. Bir toplumda bilimsel çalışma var ise o toplumda felsefi düşüncenin de olması mantık icabıdır. “Bilimsel çalışmalarından belgelerle haberdar olduğumuz en eski kavim

Mezopotamyalılardır.” Sayılı, Aydın, **Mısırlılarda, Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp**, Ankara 1966, s.1 Ama felsefe ile ilgili olarak felsefi çalışmaları belki yazıya geçirilmediği için günümüze gelmemiş olabilir. Ayrıca Doğu insanı reklamı sevmeyişi için bunu

pazarlayamamış olabilir. Batı bu pazarlama işini çok güzel yaptığı için cilalayıp felsefeyi kendilerinden başlatmaktadırlar. Fakat objektif ve ırkçı olmayan bir felsefe tarihçisi olan *Emile Brehier* bu konuda şöyle der: “ Kendilerinin ilk filozoflar olduklarını söylemekle **Grekler yalan söylemişlerdi; gerçekte onlar doktrinlerini Musa’dan ve Babilonya’dan almışlardı.**” Brehier, Emile, **Felsefe Tarihi, C.1** Çev: Miraç Katırcıoğlu, M.E.B. Basımevi, İstanbul 1969, s.12

“ Felsefenin Yunanlıların ürünü olduğuna inanılıyordu. Oysa yapılan modern araştırmalar, felsefenin asıl vatanının, aynı zamanda dinlerin de vatanı olan Doğuda, eski Mezopotamya ve Mısır’da başladığı konusunda sağlam kanıtlar ortaya koymuştur. Diogenes Laertius, Filozofların Hayatı adlı eserinin önsözünde, Persler ve Mısırlılar’da felsefenin çok eski oluşundan söz eder. Grek felsefesinin beşiği olan İyonya şehirlerinin Mezopotamya ve Mısır şehirleriyle ilişki içinde oldukları bilinmektedir. Hatta her İyonyalı için Mısır’a giderek yerleşmek, hiç olmazsa oraları görmek, bilimsel ve ticari tecessüslerini gidermek güçlü bir istek halini almıştır. Thales, Anaksimenes, Anaximandros, Ksenofanes ve Pythagoras gibi filozofların da bu merak dolayısıyla Mısır ve Mezopotamya’ya gittikleri bir gerçektir. Örneğin, ilk Grek filozofu Thales’in bütün eşyanın sudan oluştuğu hakkındaki tezi ile yüzyıllar önce Mezopotamya’da yazılmış olan Yaratılış Manzumesi arasındaki yakınlığı sezmek imkânsızdır.” İsmail KILLIOĞLU, **Sosyal Bilimler Ansiklopedisi**, Risale Yayınları, İstanbul 1990, II.cilt, s. 25

Arkeoloji, antropoloji ve prehistorya gibi bilim dallarının ulaştıkları ortak kanaat tarih öncesi ilk uygarlık veya kültür ortamlarının Dicle ve Fırat, yani Mezopotamya’da, Nil, İndus, gibi büyük nehir kıyılarında kurulduklarıdır.

Türkiye’de de Batının kibirci bakış açısı, bazı aydınlarımız üzerinde etkili olmuş, Doğuyu küçümseme ve Batıyı yüceltme anlayışı sergilenmiştir. Örneğin Doğuda büyük medeniyet kurmuş olan İslam medeniyetinin yaptıkları küçümsenmiş, göz ardı edilerek hep Batı vurgusu yapılmıştır. **Biruni**, dünyanın döndüğünü ve yuvarlak oluşunu ilk ortaya koyan kişi olmasına karşın Batının reklamı ile ilk defa **Galile**’nin ortaya koyduğu söylenmiştir. **Pascal’ın (öl.1662)** üçgeni hep reklam yapılırken **el-Kerhi’nin (öl.1029) üçgeni** bu toprağın nesillerine hiç anlatılmamıştır. Bu çok acıdır. Bugün Ayasofya Kütüphanesi’nde onun kitabı elimizde mevcuttur. Genç nesiller görsün diye fotoğrafını aşağıya ekledim.

- تالیه نخستین و کل واحد من هذا جدول من بیست و یک لایه و درین لایه
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱	۳	۶	۱۰	۱۵	۲۱	۲۸	۳۶	۴۵	۵۵	۶۶	۷۸	۹۱
۱	۶	۱۵	۳۵	۶۵	۱۰۵	۱۵۵	۲۱۰	۲۷۰	۳۳۰	۳۹۶	۴۶۵	۵۴۶
۱	۱۵	۴۵	۱۰۵	۲۱۰	۳۵۰	۵۲۵	۷۳۵	۹۹۰	۱۲۸۷	۱۶۶۵	۲۱۴۵	۲۷۰۰
۱	۳۵	۱۰۵	۲۱۰	۳۵۰	۵۲۵	۷۳۵	۹۹۰	۱۲۸۷	۱۶۶۵	۲۱۴۵	۲۷۰۰	۳۳۰۰
۱	۱۰۵	۳۵۰	۷۳۵	۱۲۸۷	۲۱۴۵	۳۳۰۰	۴۶۵۰	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰
۱	۳۵۰	۷۳۵	۱۲۸۷	۲۱۴۵	۳۳۰۰	۴۶۵۰	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰
۱	۷۳۵	۱۲۸۷	۲۱۴۵	۳۳۰۰	۴۶۵۰	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰
۱	۱۲۸۷	۲۱۴۵	۳۳۰۰	۴۶۵۰	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰
۱	۲۱۴۵	۳۳۰۰	۴۶۵۰	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰
۱	۳۳۰۰	۴۶۵۰	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰
۱	۴۶۵۰	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰
۱	۶۱۶۵	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰
۱	۷۸۰۰	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰
۱	۹۵۷۰	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰
۱	۱۱۴۴۰	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰
۱	۱۳۵۰۰	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰	۴۶۰۰۰
۱	۱۶۰۰۰	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰	۴۶۰۰۰	۴۹۰۰۰
۱	۱۹۰۰۰	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰	۴۶۰۰۰	۴۹۰۰۰	۵۲۰۰۰
۱	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰	۴۶۰۰۰	۴۹۰۰۰	۵۲۰۰۰	۵۵۰۰۰
۱	۲۵۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰	۴۶۰۰۰	۴۹۰۰۰	۵۲۰۰۰	۵۵۰۰۰	۵۸۰۰۰
۱	۲۸۰۰۰	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰	۴۶۰۰۰	۴۹۰۰۰	۵۲۰۰۰	۵۵۰۰۰	۵۸۰۰۰	۶۱۰۰۰
۱	۳۱۰۰۰	۳۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۳۰۰۰	۴۶۰۰۰	۴۹۰۰۰	۵۲۰۰۰	۵۵۰۰۰	۵۸۰۰۰	۶۱۰۰۰	۶۴۰۰۰

- “ Antik Yunan doğa düşünürleri, doğanın kaynağını, ilk nedenini bu yüzden metafizik töz ya da *Arkhe* niteliğinde olan kavramlarla açıklamaya çalışmışlardır. Bu **arkhe**'lerin büyük bölümü ise maddesel de olsa, gene de **METAFİZİK NİTELİKTEDİRLER**. Antik Yunan düşüncesinin hem materialist, hem metafizik öğelerle donanmışlığı da buradan gelir.”
- Arslan, Ahmet, **İlkçağ Felsefe Tarihi 2, Sofistlerden Platon’a**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006, s.43
- Topses, Yrd.Doç. Dr. Gürsen, **Felsefeye Giriş, Felsefe Düşüncesinin Gelişimi**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 1999, s.151
- “**Hippokrates**'in özdeyişleri: Tanrılar yardıma çağırıldığı zaman insan kendisi de işe sarılmalıdır. Hekimlerin lonca yemini: *Apollon hekimi* (ruh hekimi), *Asklepios*'u (bütün Asklepiadların tanrısal atası) ve *Hygieia*'yi (sağlık tanrıçası), *Panakeai* (herşeyi iyi eden) ile bütün **TANRILARI VE TANRIÇALARI TANIKLIĞA ÇAĞIRARAK YEMİN EDİYORUM** Kİ gücüm ve aklım yettiği kadar şu yemini ve şu üstlenmeyi yerine getireceğim. Bunun gibi hiçbir

kadına çocuk düşürme aracı
vermeyeceğim... Hayatımı ve sanatımı
kutsal ve saf olarak saklayacağım...”

- Kranz, Walther, **Antik Felsefe** , s. 187
- “ Keoslu Prodikos söylüyor: Tanrının hiçbir şeye gereksinmesi yoktur, hiçbir kimseden bir şey almaz, sınırsız ve gereksinmesizdir. (87 B 10)”
- “ Yine de ilk özdeklerine Tanrı ya da "tanrısal olan" adını verdiklerini görüyoruz. Anaximandros apeironunu, Anaximenes havasını böyle adlandırmaktaydı. Aristoteles'in 'ruh bütünle birleşir' anlamına gelecek biçimde yorumladığı 'Her şey tanrılarla doludur' deyişi Thales'indir.”
- “ Cicero, "*Tanrıların Özü Üstüne*" adlı eserinde şöyle der: Anaximenes, havanın Tanrı olduğunu söylüyor.”
- Kranz, Walther, **Antik Felsefe**, s. 205
- W.K.C.Guthrie, **İlkçağ Felsefe Tarihi**, s.38
- Capella, Wilhelm, **Sokrates'ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar)** I. Cilt, s. 82 { Cicero, "*Tanrıların Özü Üstüne*" I 26 = 13 A 10 }
- “ Pythagoras, öğretisini oluştururken **inançlardan ve peşin kabullerden** hareket eder. İlk kez Pythagoras, telin uzunluğu ile telin titreşiminden doğan ses arasında bir

oran olduğunu anladı. Bu Pythagoras'ın ve yandaşlarının matematiğe ve müziğe verdikleri önemin bir ürünüdür.

Pythagoras'çılara göre **sayılar** evrenin değişmeyen arkhe'leridir. Pythagorasçılar, matematik ve müziğin yanı sıra astronomi bilimine de büyük katkılarda bulunmuşlardır.”

- Tuğcu, Tuncer, **Felsefe Tarihi** 1.Cilt, İlk Çağ, Sorun Yayınları, İst. 1985, s.49–50
- “ Pythagoras, şimdiki Kuşadası'nın batısındaki Sisam adasında doğmuş, 40 yaşında Kraton'da **dinsel**, ahlaksal ve siyasal boyutları ağır basan **bir felsefe okulu** kurmuştur. Matematik ile gökbilim alanlarındaki katkıları nedeniyle düşünce tarihinde çok önemli bir yer tutar.”

- Denkel, Arda, **İlkçağ'da Doğa Felsefeleri**, s. 20

“Phytagoras'çılar arasında felsefe için temel güdü, İyonyalılarda olduğu gibi, salt bilimsel merak değildi. Onlar **DİNSEL BİR TARİKAT** oluşturmaktaydılar.” [1]

“Kraton şehrinde bir din tarikatı kurmuştur. Pythagoras'çılar, bir din topluluğudur ama **BİLİM VE SANAT İLE DE YAKINDAN İLGİLENMİŞLERDİR.**” [2]

“Pisagor, İtalya'da Crotone'da hem **siyasî bir dernek**, hem de **mistik bir tarikat** olan **felsefî okulun** kurucusudur. Mısır'da, Asya'da seyahatleri vardır. Zerdüşt ile görüştüğü; aşırı tasavvufî fikirlerinden ve hareketlerinden dolayı öldürüldüğü; bir takım mucizeler gösterdiği söylenir. Matematikçi olarak yunan ilminin kurucularından biri olup her şeyin aslının Sayı olduğunu ileri sürer. İlk yunan düşüncesinin idealist temayülünü temsil eder. Düşüncelerinde zâhitçe bir ahlak

anlayışı hâkimdir. Kendine Hâkim yerine **Filozof diyen ilk odur.” [3]**

[1] W.K.C.Guthrie, **İlkçağ Felsefe Tarihi**, s.40

[2] Gökberk, Prof. Dr. Macit, **Felsefe Tarihi**, Remzi Kitabevi, İst. 1993, s.31

[3] Atademir, H.R. , **Filozoflara Göre Felsefe**, Atademir Yayınevi, Konya 1947, s. 41

“ XENOPHANES'E GÖRE TANRI BİRDİR.” [1]

[1] Gökberk, Prof. Dr. Macit, **Felsefe Tarihi**, S. 27

“ Her şeyden önce bir **din ıslahatçısı** olarak karşımıza çıkan Ksenofanes, bilhassa, kökleri **Homer ve Hesiod'a** olan, halkın Tanrı tasavvuru ile savaşıır. Halk dini, Tanrıları insanlaştırıyordu. Bir yazısında Xenophanes, Homer'den şikâyet eder. Çünkü Homer Tanrılara insanların çirkin ve kötü davranışlarını yüklemiştir. Homer'in şiirlerindeki Tanrılar biri ötekini aldatır, entrikalar çevirir, hırsızlık yapar, özetle insanlardaki tüm kötülöklere sahiptir. Buna karşı Xenophanes, **TANRI MEFHUMUNA AHLÂKİ BİR TEMEL KAZANDIRMAK İSTER**. Ona göre; bir yandan Tanrılara saygı duymak, öte yandan onlar için bu tür çirkin masallar uydurmak, biri öteki ile uyuşmaz.”

Von Aster, Ernest, **Felsefe Tarihi Dersleri I**, İlkçağ Ve Ortaçağ Felsefesi, Çev: Macit Gökberk, A. İhsan Matbaası, İst. 1943, s.32

“ O halde herkes Tanrı'yı kendi biçiminde tasarlayacaktır. Gerçekte ise Tanrı ne insan ve ne de hayvan şeklindedir. Tanrı birdir, her şeyi görür, her şeyi işitir, hareket etmez, sabittir, değişmez, ebedidir, manevi kudretiyle âlemdeki tüm hareketleri ve değişimleri idare eder. Bu fikirleri ile Xenophanes daha sonraları Eflâtun ve Aristo'da gördüğümüz Tanrı tasavvurunu hazırlamış oluyor.”

Von Aster, Ernest, **Felsefe Tarihi Dersleri I**, s.33

“ Ksenophanes yazdığı ‘Doğa’ ve ‘Alay Şiirleri’ adlı yapıtlarında çağının **ÇOK TANRILI DİNLERİNİN ACIMASIZ BİR ELEŞTİRİSİNİ** yapar. Eski yunan dinin tanrıları insanlaştırması Ksenophanes'in baş saldırı hedefidir. Ksenophanes şöyle diyor:

« *Hepsini Tanrılara yüklediler Homeros ile Hesiodos*

Ne kadar ayıp ve kusur varsa insanlar yanında:

Çalma, zina etme ve bir birini kandırma.

Fakat ölümlüler doğduğunu sanıyorlar Tanrıların

Ve kendileri gibi giyimleri, sesleri ve şekilleri olduğunu

Elleri olsaydı öküzlerin, atların ve aslanların

Yahut resim ve iş yapabilselerdi elle insan gibi

Atlar atlara, öküzler öküzlere benzer

Tanrı tasvirleri çizerler ve vücutlar yaparlardı

Her biri kendinin şekli nasıl ise ona göre

Habeşler kendi Tanrılarının basık burunlu ve kara

Thrakialılar da gök gözlü ve kızıl saçlı olduklarını sanmakta»

Tuğcu, Tuncer, **Felsefe Tarihi 1.Cilt**, s.34

- “ Yunanlı düşünürler içinde Ksenofanes'in serinkanlı ve keskin bir mantıkla gerçeğe aykırı her türlü inanca, Eski Yunan dinine ve bu arada ruh göçü **İNANCINA SAVAŞ AÇAN İLK DÜŞÜNÜR** olduğu sanılmaktadır.”
- “ Ksenofanes, İzmir'in güneyindeki Kolophonlu'dur. Düşüncesi, din ve Tanrı felsefesi alanındadır. Tekçi ve tektanrıci bir görüşü savunur. Elea okulu o kurmuştur ve Parmenides'e hocalık etmiştir.”
- Störig. H.J., **İlk Çağ Felsefesi, s. 202**
- Denkel, Arda, **İlkçağ'da Doğa Felsefeleri, s.21**
- “ Parmenides'e göre, değişmeyen, hareket etmeyen, bölünmeyen şey varlıktır ve bu **“BİR”** de Tanrı'dır, Tanrı ile aynıdır. Bunun dışında olan her şey sadece bir görünüştür.”
- “ Düşünce ve varlık bir bütündür. Dünyayı sürekli oluşum, gelişim ve hareket içinde gösteren duyularımız bizi yanıltmaktadır. Bu **DUYULAR HER TÜRLÜ YANILGININ KAYNAĞIDIR.**”
- Von Aster, Ernest, **Felsefe Tarihi Dersleri I, s.42**

- Störig. H.J., **İlk Çağ Felsefesi**, s. 203
- “ Görülüyor ki, Heraklitus'a ve onun izinden gidenlere rağmen; bütün değişimleri değişmeyen bir esasa oturtma çabası daha ağır basmıştır. Parmenides'in VARLIK'ı, Platon'un İDEA'sı, Aristoteles'in İLK MUHARRİK'i, Plotinus'un BİR'i ve Farabi'nin İLK SEBEB'i değişmezliğin sembolü durumundadır. Buna Kant'ın AKLEDİLİR DÜNYASI'nı, Fichte'nin MUTLAK BEN'ini, Hegel'in (oluş ve değişmeyi ciddiye almasına rağmen) MUTLAK İDEA'sını, her türlü dinamik çağırışma rağmen Schopenhauer'un EVRENSEL İRADESİ'ni, Leibniz'in MONADLARIN MONADI'nı, vs.yi eklersek, zamanla kayıtlı olmayan değişmezlik fikrinin -ve hatta insan zihninin buna olan hasretinin- ne kadar derinlere kök saldığını rahatça görebiliriz.”
- Aydın, Prof.Dr.Mehmet S., **Âlemden Allah'a**, S. 38
- “ **Teleolojik erek** güden görüşün ilk temsilcilerinden Anaxagoras (M.Ö.500–428) bir miktar balçıktan, kendiliğinden bir heykel oluşabilir mi? Oluşamaz. **Balçığın heykel olabilmesi için nasıl bir heykeltci**

gerekiyorsa, düzenli bir evrenin oluşması için de bu evrende bir plana göre hareket eden bilinçli bir gücün olması gerekir ki bu güç Tanrı'dır diyor."

- **Erdem, Selman, Liseler İçin Felsefe Ders Kitabı, s.24**

- " Anaxagoras, Atina'da yaşadı. Atina'da daha sonra DİNSİZLİKLE SUÇLANDI ve kentten ayrılmak zorunda bırakıldı. Suçlamanın gerisindeki gerçek neden hiç kuşkusuz, siyasaldı ve onu, Perikles'in bir dostu olduğu için hedef almıştı; ancak suçlama, her şey bir yana, oldukça ilginç bir suçlamaydı. Güneşin bir tanrı olmayıp, Peloppones'ten çok daha büyük bir beyaz-sıcak taş olduğunu söylemekle suçlandı."
- " Anaxagoras'a göre bir taş yığını kendiliğinden bir ev hâline, bir balçık yığını kendiliğinden bir heykel hâline geçmezse bunun gibi kâinat da kendi başına choas'tan kozmosa geçmez. Bir taş yığınının bir bina sekline girmesi için bir mimara, balçık yığınının heykel olabilmesi için bir heykeltıraşa, yani bir plâna göre çalışan yaratıcı bir zekaya ihtiyaç vardır. Anaxagoras âlemin bir nevi mimarı olarak anladığı bu kuvvete *Nous* adını verir. Bu **Nous**, Anaxagoras'ın gözünde **Tanrı'dır**, ilâhî varlıktır."
- W.K.C.Guthrie, **İlkçağ Felsefe Tarihi**, s.60
- Von Aster, Ernest, **Felsefe Tarihi Dersleri I**, s.57
- " Anaksagoras, *Başlangıç* adlı eserinde şöyle der: " Bir şeyin **kendi başına** mevcut olması da **mümkün değildir.**"
- " Anaksagoras, <evreni> harekete geçiren ve meydana getirenin *Nous* olduğunu ileri sürmüştür."

- Capelle, Wilhelm, **Sokrates'ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar) II. Cilt**, s. 26
- Capelle, Wilhelm, **Sokrates'ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar) II. Cilt**, s.29
-
- “ Herakleitos, *Doğa* adlı eserinde şöyle der: «**Tanrı için bütün şeyler iyi, güzel ve hakça (adaletli) dir. İnsanların en bilgisi ise Tanrı karşısında maymun.**»”
- Gökberk, Prof. Macit, **Felsefenin Evrimi**, s.65
- “Bütün bu filosoflar içinde yaşadıkları devrin ahlakî ve dînî görüşlerini ıslaha çalışmışlar ve Xenophanes’de gördüğümüz gibi Tanrıların insanlara benzetilmesi ile mücadele etmişler Heraklit’in de

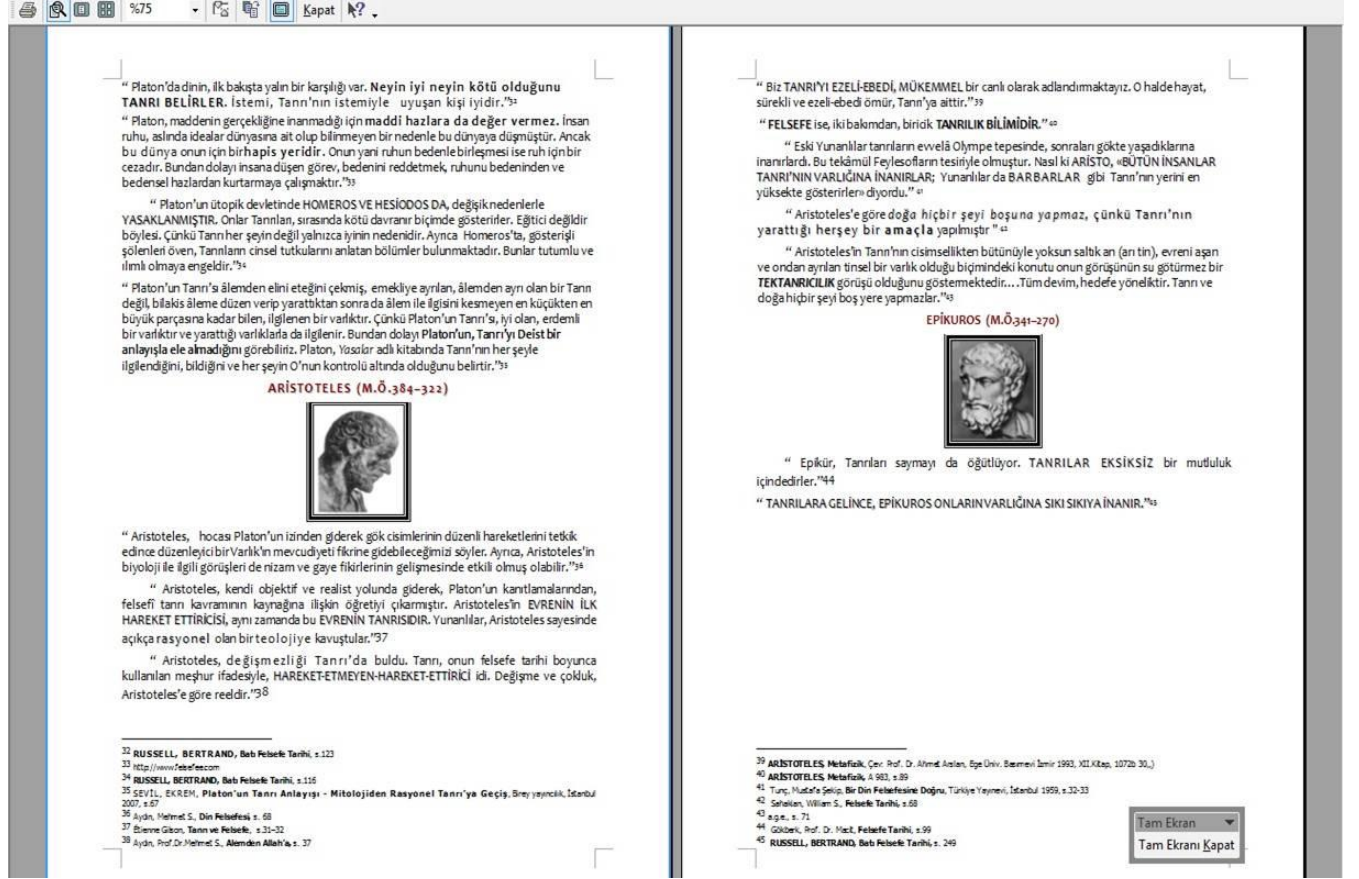
Tanrı anlayışı, Xenophanes gibi,
monotheistdir.”

- Von Aster, Ernest, **Felsefe Tarihi Dersleri I**, s.38
- “«*Tanrı katında bütün şeyler hoş, iyi ve doğrudur. Fakat insanlar, bazı şeylerin doğru, bazı şeylerin yanlış olduğunu sanırlar.*» Tekrar tekrar, tanrılardan ayrı olan bir **«TANRI»**’dan söz ediyor
Herakleitos: **«İnsanın yolu değil Tanrı'nın yoludur bilgeli olan.. En bilge insan, Tanrı'yla karşılaştırıldığında bir maymundur.. »** Tanrı kuşkusuz, evrensel adaletin tecessüm etmesidir.”
- **RUSSELL, BERTRAND**, Batı Felsefe Tarihi, s.50
- “ Herakleitos’a göre her şey **kadere** (=fatum) göre gerçekleşir.”
- Capelle, Wilhelm, **Sokrates’ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar)** I. Cilt, s. 123

- “ Herakleitos şöyle der: Tüm insani yasalar, tanrısal bir yasadandır. Çünkü bu tanrısal yasa her şeye yeter ve her şeyden güçlüdür.... Bütün hayvanlar tanrının talimatlarına göre var olurlar, gelişirler ve ölürlar.”
- “ Sextus Empiricus bir eserinde Herakleitos için şöyle der: O akı hakikatin ölçütü olarak görüyor ve duysal algıyı şu sözlerle reddediyor:” “RUHLARI KABA OLAN İNSANLAR İÇİN **GÖZLERLE KULAKLAR KÖTÜ TANIKLARDIR.**<fr.107>” Akı ise hakikatin, ama rastgele bir hakikatin değil, sadece müşterek ve tanrısal hakikatin ölçütü diye kabul ediyor.”
- Capelle, Wilhelm, **Sokrates’ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar)** I. Cilt, s. 120
- a.g.e., s. 131
- “ **Cicero Kader Üstüne** adlı esrinde şöyle der: Her şey kaderin istediği şekilde olup bitirmiş ve bu kader zorunluluğun gücünü birlikte getirmiş. Demokritos, Herakleitos, Empedokles ve diğerlerinin kanısı böyleydi.”
- Capelle, Wilhelm, **Sokrates’ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar)** II. Cilt, s. 169, *Cicero Kader Üstüne* 39=68 A
- “ Empedokles, bir yanda, modern ölçütlere göre bile, doğabilimsel, özellikle de fizyolojik buluşları ve teorileriyle sağın bir

doğabilimci, öte yandan bir **kahin ve rahip edasıyla** yurttaşlarını kötülüklerden vazgeçmeye çağıran tutkulu bir **mistik.**”

- Capelle, Wilhelm, **Sokrates’ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar)** I. Cilt, s. 159
- “ **Gizemli Empedokles’in Dinselliği**; «Ne mutlu tanrısal bilgeliğin zenginliğine ulaşanlara; ne yazık tanrılar hakkında karanlık hayaller kuranlara.»”
- Capelle, Wilhelm, **Sokrates’ten Önce Felsefe (Fragmanlar- Doksograflar)** I. Cilt, s. 218

Sokrates

Platon'un hocası olup, görüşleri, iktidarın temsilcileri tarafından beğenilmeyen Sokrates yerleşik din olan mitolojiyi inkâr edip **tek Tanrı'yı** savunduğu için, yeni din icat ettiği, görüşleriyle gençleri baştan çıkardığı gerekçesiyle gerçek ışığı göremeyen **vahşi mağara adamları** olan çoktanrıci Atinalılarca baldıran zehiri ile idama mahkûm edilmiştir.

SONSÖZ

Nietzsche'nin dediği gibi Tanrı ölmemiştir: Aksine bugün Tanrı'ya verilen yer, bir bakıma ilkel dönemlerde verilen değerden çok daha yüksektir.

Velhasıl aklın yolu birdir. Aklın kanununa göre evrende düzenli bir nesne görüyorsak bunu yapan akıllı bir özne muhakkak var olacaktır. Ateistin çelişkisi şudur. Buna cevap da vermek zorundadır: Ateist bir kişiye elimizdeki bir kitabı sorduğumuzda o kitabın ortaya çıkışında tesadüfün yeri olmadığını söyleyecektir. O kitap ki ağaçtan (ağacın akli yoktur) kimyevi işlemlerden geçerek kâğıt haline gelmiştir ve bunu yapan akıllı bir kimyagerdir. Ayrıca o kitaptaki alfabeler, konular tesadüfen değil bilinçli bir varlık olan insanın düşünsel faaliyeti ile ortaya konmuştur. Şimdi basit bir kitabın, basit diyorum, çünkü alfabesinin yanlış bir diziliş veya kâğıdın matbaadaki yanlış bir derecelik açıyla kesilmesi evrendeki ekolojik dengeyi altüst etmez. Fakat 23° 27 dk. dünyanın elips şeklindeki eğiklikte hafif bir sapma veya güneşteki helyum oranındaki değişiklik evrendeki armoniyi alt üst edecektir. İşte ateistin çelişkisi buradadır. Basit bir kitabın tesadüfen oluşmadığını kabul eden ateiste evreni (*macro cosmos*) kim bu hale getirdi diye sorduğumuz zaman, tesadüfen oluştu demesi, bir çelişkidir. Ortada düzenli bir evren olduğunu bilim ortaya koymuştur. Madem ki bu evren düzenlidir, bunu yapan bir özne muhakkak olacaktır. Bu özne madde olmaz çünkü maddenin (ağacın) akli yoktur. Çevremizde gördüğümüz akıllı varlık insandır, fakat insanın kozmosu ayarlayacak gücü yoktur. O halde insanüstü, iradesi ve ilmi sonsuz yüce bir varlık yani özne olacaktır. O da Allah'tır.

Özetle Tanrı'nın var olduğunu kabul etmek akılsal bir sonuçtur. Ateizm ise akıldışı, irrasyonalist bir tutumdur, bir tepkidir. Bu tepki başta Tanrı'ya ve yaşadığı toplumdaki yanlış dinsel uygulamalardır. Yani ateizm akılcı bir tepki değil, tamamen duygusal bir tepkidir. Zaten mutlak ateistin olmadığını ortaya koyduğumuza göre kendini ateist olarak nitelendiren insanların belli bir yaştan sonra yaşadığı duygusal olaylardan etkilenerek "Tanrı yoktur," diye haykırması akılcı değil, olsa olsa psikolojik bir tepkidir. Örneğin F. Nietzsche'nin bilimsel çağa çok güvenerek, Tanrı öldü demesi ve ateist bir tutum sergilemesi. Ateist egzistansiyalistlerin iddia ettiği gibi insanın salt üstünlüğü ve özgür olması için Tanrı'nın yok sayılması akıl dışı bir çabadır. Bu çıkışlar irrasyonalist bir tepkidir. Batının ortaya koyduğu savaşlar ve insanı, tabiatı sömüren tutumları yüzünden felaketleri yaşamaları sebebiyle dünyada görülen kötülüklerden Tanrı'yı sorumlu tutup ve böyle kötü bir varlığın esasında olmadığını insanın patolojik bir yanılsama sonucu Tanrı'yı oluşturduğu savıyla Tanrı yoktur, ölmüştür denmesi absürdlüktür. Kur'an-ı Kerim'de belirtildiği gibi dünyadaki fesatlık ve kötülük insanın negatif iradesinin eseridir. **"Başınıza gelen her hangi bir kötülük kendi elinizledir.(Şura suresi 30)" "İnsanların bizzat kendi işledikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu. (Rum suresi 41)"**

Filozofların inancına baktığımızda Tanrı salt bir enerji, boş bir imge olarak değil bilfiil Tanrı'nın Zat (Kişi) oluşu ve insan ile iletişime geçen "Yüce Bir Varlık" oluşu göze çarpmaktadır. Özellikle Platon gibi idealist filozoflarda Tanrı ile insanın iletişim kurmasına (dua-ibadet-ceza ve mükâfat) dikkat çekmektedir. Tanrı'ya karşı saygı (tapınma, ritüel), ibadet yapılması da vurgulanmaktadır. İ. Kant'a baktığımızda ise ahiret ve tevekkül inancı canlı olarak görülmektedir. Yani özetle birçok filozof ve bilim adamı Tanrı'ya karşı insanın dindarca bir yaklaşım içinde olması gerektiğini çalışmamızda göstermiş olduk. Böylece dindar olmanın, filozofluk ile çelişmediğini, dinin felsefe ve bilim ile çatışmadığını da ortaya koyduk.

Tarihte filozof ve bilim adamlarının Tanrı'ya ve dine inandığını gösterdik. Ayrıca incelendiğinde günümüz yüzyılında da bilim adamlarının çoğunun Tanrı'ya inandığı, inancın hızla ilerlediği görülecektir. “ **Dr. Henry Fritz Schaefer**, Georgia Üniversitesi'nde kimya profesörü ve Kuantum Kimya Merkezi'nin direktörüdür. Günümüz ünlü fizikçilerinden **Isaac Bashevis Singer**, Huittin Üniversitesi'nde ve North Western Üniversitesi'nde tıp profesörü **Prof. Malcolm Daneken Wintis**, Lazer ışınıyla atomları yakalama metotları geliştirdiği için daha 50 yaşına varmadan Nobel ödülü kazanan günümüz fizikçilerinden **William Phillips**, Iowa Üniversitesi'nde doktorasını yapan, California Üniversitesi'nde toprak bilimleri yardımcı profesörlüğü görevinde bulunan **Prof. Will Draper**, Günümüz matematikçi bilim adamlarından **William Dembski**, Whitewort Üniversitesi'nde felsefe profesörü olan **Prof. Steven Meyer**, Teksas Üniversitesi'nde mekanik mühendislik profesörü olan **Prof. Walter L. Bradley**, Washington Üniversitesi'nde ve Güney California Üniversitesi'nde yardımcı profesörlük, fizik doçentliği ve profesörlük yapan **Prof. Irrel Chister Rex**, Günümüzün en tanınmış gök bilimcisi olan **Dr. Allan Sandage**, Saint Louis Üniversitesi'nde biyoloji profesörlüğü yapmış olan ve Haissburry Üniversitesi'nde biyoloji dersleri veren **Prof. Cecil Hamar**, Saint Johannes Üniversitesi'nde yardımcı profesörlük yapmış olan, Amerikan Cerrahlar Birliği üyesi **Prof. Paul Ernest**, Bordeaux Üniversitesi'nde doktorasını yapan ve Cochin Üniversitesi'nde tarım ve matematik profesörü olan **Prof. Lestergon Simurden**, Ünlü İtalyan bilim adamı **Enrico Medi**, Prof. Old, Columbia Üniversitesi'nde doktorasını yapmış ve New York jeo-kimya laboratuvarlarında araştırma şefi olan **Prof. Wayne Old**, Southern Louisiana Üniversitesi'nde biyoloji profesörü olan **Prof. Michael P. Girouard**, New Orleans Üniversitesi'nde kimya profesörü olan **Prof. Edward Boudreaux**, Günümüzde ABD'nin en bilinen bilim adamlarından olan **Prof. Carl Fliermans**, Günümüzün tanınmış biyokimyagerlerinden **Arthur Peacocke**, Tahran Teknoloji Üniversitesi'nde fizik profesörü olan **Mehdi Golshani**, Cambridge Üniversitesi'nde özellikle parçacık fiziği konusunda uzman olan tanınmış fizikçi **John Polkinghorne**, Toronto Üniversitesi'nde fizik profesörü olan **Hugh Ross**, Griffith Üniversitesi'nde moleküler biyoloji profesörü olan **Dr. Pierre Gunnar Jerlstrom**, Western Avustralya Üniversitesi'nde endüstriyel kimya uzmanı olan **Dr. Stephen Grocott**, Rus bilim adamı **Dmitry Kouznetsov**, Babes-Bolyai Üniversitesi'nde yardımcı profesör olan **Dr. Emil Silvestru**, şu anda Fransız Hükümeti için bilimsel araştırmalarını sürdüren Hayvan genetiği konusunda geniş çaplı araştırmaları olan genetikçi olan **Dr. Andre Eggen**, , moleküler biyoloji ve mikrobiyoloji konularında çok önemli araştırmalara imza atmış ünlü bir bilim adamı olan **Dr. Ian Macreadie**, Avustralya Devlet Araştırma Organizasyonu (CSIRO)'nda yıllarca hizmet vermiş olan araştırmacı bilim adamı olan **Dr. Raymond Jones**, İngiltere Açık Üniversitesi'nde fizik profesörü ve Fizik Bölümü'nün başkanı olan **S.Jocelyn Bell Burnell**, Harvard Üniversitesi'nde astronomi ve bilim tarihi profesörü olan **Prof. Owen Gingerich**, Almanya'da Max-Planck-Gesellschaft Üniversitesi'nde fizik profesörü olan **Prof. Carl Friedrich von Weizsacker**, Zürih Üniversitesi'nde Antropoloji profesörü olan **Siegfrid Hartwig-Scherer**, Güney California Üniversitesi'nde Felsefe profesörü olan **J.P. Moreland**, Bitki fizyolojisiyle ilgili birçok araştırması olan ve bu araştırmalarıyla pek çok akademik ödüle layık görülen **Dr. Don Batten**, Alman Federal Fizik Enstitüsü'nde profesör ve direktör olan **Dr. Werner Gitt**, Oxford Üniversitesi fizik profesörlerinden **Prof. Robert Matthews** ve daha birçoğu... ”http://www.dinahlak.com/index.php?option=com_content&task=view&id=514&Itemid=60

Materyalist ve Pozitivist kesimlerin, bilimle uğraşan insanın dinden uzak durduğu zaman daha ileri gideceği, din ile Tanrı ile yakınlaşıp bilimle uğraşırsa ileri gidemeyeceği, gelişemeyeceği şeklinde bir anlayışı vardır. Bu çalışmamızda bilim ve felsefe ile

uğraşanların (İbn-i Sina, Newton, Descartes v.b.) dinden ve Tanrı'dan uzaklaşmadan da ileri gidebildiğini gösterdik. Ayrıca dünyadaki medeniyetlere baktığımızda da ileri giden toplumların (Roma, İslam, Mısır, Çin, Hint v.b.) dine ve Tanrı'ya inanarak büyük medeniyetler kurup insanlığa faydalı oldukları görülmektedir. Bundan dolayı din ve Tanrı insanı geriye, olumsuzluğa götürmez, geriye götüren şey insanın içindeki arzu ve heveslerin insanda egemen olup insanın nefesine köle olması ile dini ve Tanrı'yı kendi çıkarları için kullanıp insanlara kötülükler yapmasıdır. Kötülük yaptıran, din ve Tanrı değil nefis ve şeytandır.

Özellikle İslam, akla ve bilime önem veren bir dindir. Dinin tarih boyunca bilime karşı olduğu, bilimin ancak din terk edildiğinde gelişebileceği gibi iddialar vardır. Oysa bilimin tarihine biraz göz atmak bile, bu iddiaların yanlışlığını görmek için yeterli olacaktır. Örneğin Orta Çağ'da Allah'a inanan Müslüman bilim adamları sayesinde İslam ve Batı medeniyeti bilimsel alanda ileri gitmiştir. Atatürk'ün de dediği gibi « Bizim dinimiz en makul ve en tabii dindir. Ve ancak bundan dolayıdır ki, son din olmuştur. Bir dinin tabii olabilmesi için akla, fenne, ilme, mantığa uygun düşmesi gereklidir. Bizim dinimiz bunlara tamamen uygun düşer.» « Temeli çok sağlam olan bir dinimiz var. Malzemesi iyi; fakat bina, yüzyıllardır ihmal edilmiş. Harçlar döküldükçe, yeni harç yapıp binayı takviye etmek lüzumu hissedilmemiş, aksine olarak birçok yabancı unsur, yorumlar, boş inançlar binayı daha fazla hırpalamış.»

Sosyolojik kanundur ki, İbni Haldun'un da dediği gibi her medeniyet doğar, büyür ve ölür. Medeniyeti inşa eden insandır. İslam dini iki günü eşit olan zarardadır, çalışmak ibadettir, demesine rağmen insanların oluşturduğu İslam medeniyeti çalışmadığı için gevşeklik göstererek çökmüştür. Müslüman toplumların şimdiki haline bakıp çöküşümüzün sebebini İslam dininde görmek çok yanlıştır. Allah'ın ve dinin emirlerinde ilim teşvik edildiği halde İslam medeniyetinin çökmesi doğa kanunu icabıdır. Bunu şu örnekle açıklayabiliriz: Bir kişi, başka bir kişinin gençlik ve olgunluk döneminde yaptığı güzel işleri olmasına rağmen ihtiyarlığında güzel işler yapamamasını bahane etmektedir. Böyle birisinin ihtiyarın içindeki cevheri görmeyip doğasının zayıflaması (biyolojik çöküş) sebebiyle onu acımasızca tenkit etmesi çok yanlıştır. Bu durum tıpkı o ihtiyar adamın gençliğindeki güzellikleri göremeyen on yaşındaki bir çocuğun o ihtiyara “Niye güçlü değilsin?” demesi gibi gülünç bir şeydir... Bunun gibi, İslam medeniyetinde çöküş dinden değil, dini doğru anlayamayan insan faktöründen kaynaklanmaktadır.

Bu çalışmamızda şunu ortaya koyduk: Evrende herhangi bir varlığın gerçek olduğunu (ontolojik) ve buna ilişkin bilginin (epistemolojik) olanaklı olduğunu iddia edenlerin dogmatik olduğunu dipnotlar ile gösterdik. Ama şu iddianın geçerliliği artık tükenmiştir: “Tanrı'nın var olduğuna (ontolojik) inanıyorsan ve buna ilişkin bilginin olanaklı olduğunu iddia ediyorsan dogmatiksin. Ama maddenin veya ruhun var olduğunu (ontolojik); akılsal, sezgisel ve ampirik bilginin olanaklı olduğunu söylüyorsan dogmatik değilsin.” Bu resmen bir çifte standart ve çelişkidir. Artık materyalist ve pozitivist çevreler bu çelişkiyi savunmamalıdır. Bir hakikatin varlığını ve bunların bilinebileceğinin olanaklı olduğunu söylüyor ise dogmatiktir. Din ve Tanrı'ya iman dogmatizm ise materyalizm, spiritüalizm, rasyonalizm (akıl hakikati bildiği, akıl sayesinde bilgi olanaklı olduğu), entüsyанизm, ampirizm de dogmatiktir. Akılcı olduklarını söyleyenlerin dine dogmatik deyip kendilerinin dogmatik olmadıklarını söylemeleri çok gülünçtür. Bu dogmatizm lafını inançlı insanlara kullanırlarken aşağılama alışkanlıklarından vazgeçmeleri demokrat bir harekettir. Kendileri

şahika olarak Babil kulelerine yerleştirdikleri akıl, bilim, sezgi, madde v.b. şeyleri kutsamaktalar, fakat bir kişi inancı en tepeye koyduğunda basit birisi gibi gösterilmesi insan haklarına aykırıdır, çelişkidir. Bir iddia varsa, bir hakikati ifade ediyorsa, bir yargıda bulunuyorsa hem din, hem de felsefi ekoller bu açıdan dogmatiktir. Senin bir şahikan varsa o adamın da bir şahikası olacaktır. Buna saygı göstermek durumundayız. Küçümseme olmamalıdır.

Tarihe baktığımızda medeniyet adına eserler ortaya koyanların ister tek Tanrılı olsun ister çok tanrılı olsun, Tanrı'nın var olduğuna inanan, Ateist (Tanrı tanımaz) olmayan ve bir dine inanan toplumlar olduğunu görürüz. Ateistlerin ortaya çıkardığı bir medeniyet yoktur. Bütün Arkeolojik kazılarda ve Tarih biliminin ortaya koyduğu sonuçlarda Tanrı'yı inkâr eden, bir dine inanmayan topluma rastlanmamıştır. Toplumsal olarak değil sadece bireysel çıkışlarla ateist olanlar mevcuttur.

Çin, Hint, Yunan, Mısır, Arap, Türk v.b. medeniyetlerin hepsi bir dine, Tanrı'ya inanmışlar ve ortaya muhteşem medeniyetler, eşsiz sanat eserleri (Efes, Ayasofya, Selimiye, Piramitler, Katedraller v.b...) bırakmışlardır. Yani özetle din, toplumları geri bırakmaz, medeniyete, bilime, sanata (batı müziğindeki notalar kilisede meydana getirilmiştir) katkı sağlar ve sevgi, yardımlaşma, doğruluk, adalet v.b. etik konularda da toplumları birarada tutar.

Tanrı'nın varlığının ispatı gibi konularda bu üç büyük din birbiri ile oldukça yakın ilişki içindedir. Çünkü her biri de yaratıcı kavramı açısından tek bir Yaratıcı'nın varlığına inanma durumundadırlar. Bu nedenle bir İbn Meymun, bir Thomas Aquinas'ın Farabi'den ya da Müslüman düşünürlerin, Hristiyan ya da Yahudi düşünürlerden etkilenmesi oldukça doğaldır.

Tanrı'nın varlığı meselesi insanlığın ortak bir problemidir. Dini, dili, ırkı, rengi, coğrafyası ve kültürü ne olursa olsun hemen hemen bütün insanların bir şekilde ilgilendiği ve üzerinde durduğu bir konudur. Reddedenlerin dahi zihinlerinden bir türlü çıkaramadıkları ve hakkında fikir yürüttükleri önemli bir konudur.

Tanrı'nın varlığına inananlar bu inancın felsefi, ilmi, teolojik, mistik ve moral temelleri olduğunu ifade etmiş ve bunları da tek tek açıklamışlardır. Ateizme yol açan sebeplerin ise hiçbir akılsal ve etik değeri bulunmadığını ifade etmişlerdir. İnsanlığa ve bilime yol gösteren felsefede de ortaya çıkan sonuç Tanrı'nın var olduğudur. Çünkü filozofların ezici çoğunluğu Tanrı'nın var olduğunu haykırmaktadır.

August Comte evrimci bir yaklaşımla "**üç hal kanunu**" denilen bir yöntemi kullanmış, tarihi kendine **göre teolojik, metafizik ve pozitivist** olmak üzere üç döneme ayırarak insanlığın gelişimini izah etmek istemiştir. Comte'a göre insan son dönemde bilim sayesinde olgunluğa ermiş olacak ve dini bir kenara bırakacaktır. Ancak bugün geçerliliği olmayan bu tespit ne yazık ki bazı çevrelerde hâlâ ciddiye alınmakta ve sorgulanmadan dogmatik olarak kabul edilmektedir. Hâlbuki Tanrı inancının bütün gücüyle ayakta olması ve her şeye rağmen dünyanın pek çok yerinde dinî inançların yaşamlarını devam ettirmeleri Comte'un fikirlerinin yanlış olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Günümüzde ve gelecekte din ve Tanrı inancı bütün canlılığı ile durmaktadır ve duracaktır... Görünen o ki bir insanın gerek teorik ve gerekse pratik açıdan sonsuza kadar ateist olması mümkün değildir. İnsanın akli, kalbi, hissi ve ahlâkî melekeleri, kısaca doğası kendini her zaman Tanrı'ya götürmekte, buna karşın inançsızlığın da önünü kesmektedir.

İnsanoğlunun hem modern, çağdaş olup hem de bir dine ve Tanrı'ya inanabileceğini, aydınlanabileceğini filozof ve bilim adamlarından örnekler vererek göstermiş olduk. Günümüzde artık insanın Tanrı ile bilimin din ile çatıştığı tezi tarihin çöplüğüne atılmıştır. Bu asrımız, insan ve Tanrı'nın, bilim ve dinin çatışmadığı kardeşçe ve sevgiyle barış içinde yaşayacağı bir asırdır. Filozofların çoğu akli ve mantığı ön planda tutup ilerici bir anlayış ortaya koyuyorsa, aklın yolu bir olduğuna göre, Tanrı'nın varlığı da hakikatte akılsal olarak ortada durmaktadır. Bundan ötesi safsatadır. 19. y.y.'da zirveye çıkan ateizm artık ölmüştür. İnsanlık günümüzde 19. y.y.'ın bunalımını aşmıştır ve aşmak isteğini göstermiştir. Artık 21.y.y. olan günümüzün sloganı şu olması gerekir.” **F.Nietzsche'nin ve ateistlerin Tanrı'sı (Üst İnsan) öldü.... “**

Madem ki ateizm ölmüştür, bundan sonraki çalışmamı şirk inancı üzerinde yapacağım. Çünkü Allah Kutsal Kitap'ta bile ateistler hakkında bir ayet ile bahseder. Çünkü mutlak ateizm yoktur. Ateizm psikolojik bir başkaldırıdır. İnsanlık tarihinde ateist bir topluma arkeoloji, tarih bilimleri rastlamamıştır. Allah inancı doğuştan var olduğu için herkes Allah'ın varlığına inanmıştır. Genel problem ŞİRK İNANCIDIR. Şirk inancında insanların Allah'a verdikleri sıfatlarda problemler vardır. Allah'ın varlığına inanmasına rağmen rızık, şifa v.b. konularda başka tanrılar ortaya koymasındır. Ayrıca Allah'ın bir oluşunu yadsıyıp çoktanrıcılık olması veya tek tanrıya inanmasına rağmen Allah'a insani özellikler vermesi veya Allah'a aciz özellikler yüklemesi veya bir varlığa Tanrı'nın özelliklerini vermesi gibi...

İşte ben de bu yüzden Allah'a ortak koşmak olan şirk inancını ileriki zamanlarda yayımlayacağım çeşitli kitaplarımda işleyeceğim...

Bu çalışmamda bana yardımcı olan herkese, özellikle dilbilgisi noktasında Muhittin Pektaş'a teşekkür ederim...

TANRI İLE İLGİLİ ÖZLÜ SÖZLER

“ Çağımızın en büyük bilimsel keşfi evrenin yaratılmış olmasıdır.” Prof.Dr. Paul Davies

“ Tanrı hiçbir şeyi tesadüflere bırakmaz. Çünkü Tanrı zar atmaz.”

Albert Einstein

“ Tabiatın ilah olduğunu kabul etmek saat ile saatçıyı birbirine karıştırmaktır.”

Lamarck

" İnanmak istemeyeni hiçbir mantık inandıramaz."

Cenap Şahabettin

" Uzaya çıkıp o muhteşem manevra meydanını gördükten sonra tesadüf kelimesini ağızıma almaktan utanıyorum."

John Gleen – Astronot

“Ancak Tanrı’ya inandığım zaman yaşadığım anladım.”

Tolstoy

“Kâinata ve kendime bakarak Tanrı’yı bulup tanımak istiyorum.”

Isaac Newton

“ Bir milletin ahlak ve dini ideali güçsüz düştüğü anda insanlar pusulayı şaşırır.”

Dostoyevski

“ Tanrı’yı inkâr etmek insanlığın asaletini inkâr etmek olur.”

İngiliz filozofu Bacon

“ Din ve Tanrı’nın olmadığı yerde zekâ cılız kalır.”

Dr.Alex Carrel

“ Uzun yıllar bir şeyler bulmak için uğraşıyorum. Kazandığım tecrübeler bana gösterdi ki, Allah yarattığı her problemin çözümünü de yaratmıştır.”

Thomas Edison

“ Tanrı vardır. Hastaların şifa bulması, Tanrı’nın kudret ve lütfü ile olur. Hekim ve ilaç birer sebeptir.”

Hypocrate (M.Ö.460)

" Âlemde hiçbir delil kalmasa da bir mikrobun hayatı bana Tanrı’yı ispat etmeye yeter."

PASTEUR

" O'na ne isim verilirse verilsin, büyük ve rahim bir Tanrı'nın varlığına inanıyorum. Kişinin büyük ümitlerinin gerçekleşmesi, mutluluğunun kazanılması ancak Tanrı iradesinde uygun bir hayat sürerek sağlanacağına inanıyorum"

John D. Rockefeller Jr.

" Hiç bekletilmemesi gereken bir şey varsa oda Allah' a olan ibadet borcumuzdur."

Andre GIDE

" Bu kainatı Tanrı'nın kudretinin tezahür ettiği bir meydan olarak görüyorum İlim; eşya ve hadiselerle hâkim olan kanunları keşfettikçe Tanrı'ya daha çok yaklaşıyoruz. Çünkü fizik, kimya ve diğer tabiat kanunları Tanrı'nın icraatından başka bir şey değildir."

Prof.Dr. Donald Robert COR

" Göklerine, senin yarattıklarına ve yerli yerine koyduğun ay ve yıldızlarına bakarken şöyle sesleniyorum; Yüce Allah'ım, insan nedir ki, Evrende bir nokta. Fakat sen ona ne kadar değer veriyorsun."

Elwin ALDRIN - Astronot

" Modern ilim kâinatın ezeli olmadığını ispat etmiştir. Madde kendi kendini yaratamayacağına göre bir yaratıcıya ihtiyaç vardır. O da, Allah'tır." **Sanfransisco Üniv. Biyoloji Profesörü Edward Luther Kissel**